

Predmet C- 455/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

23. srpnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunalul Olt (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

27. svibnja 2021.

Žalitelj i tužitelj u prvostupanjskom postupku:

OZ

Druga stranka u žalbenom postupku i tuženik u prvostupanjskom postupku:

Lyonesse Europe AG

Predmet glavnog postupka

Žalba koju je tužitelj OZ, koji je fizička osoba, podnio Tribunalulu Olt (Viši sud u Oltu, Rumunjska) protiv presude u građanskom postupku koju je donijela Judecătoria Slatina (Prvostupanjski sud u Slatini, Rumunjska) koja je odbila njegovu tužbu za utvrđenje nepoštenosti određenih odredbi ugovora koji je sklopljen s drugom strankom u žalbenom postupku, odnosno tuženikom Lyonesse Europe AG

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a traži se tumačenje članka 2. točke (b) Direktive 93/13/EEZ

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 2. točku (b) Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima tumačiti na način da se

fizička osoba, inženjer strojarstva specijaliziran za hidraulične i pneumatske strojeve (koji ne obavlja profesionalnu komercijalnu djelatnost niti, konkretno, djelatnost kupnje robe i usluga u svrhu preprodaje i/ili djelatnost posredovanja) i koji s trgovačkim društvom (prodavateljem robe ili pružateljem usluga) sklapa unaprijed formulirani standardni ugovor na temelju kojeg ta fizička osoba ima pravo sudjelovati u kupovnoj zajednici koju je osnovalo navedeno društvo u obliku sustava Lyoness (sustav u okviru kojeg se obećava zarada u obliku povrata za kupnje, naknada i drugih promotivnih pogodnosti), kupovati robu i usluge kod trgovaca koji su u ugovornom odnosu s tim društvom (i koji se nazivaju Lyonessovim trgovinskim partnerima) te posredovati kod drugih osoba u okviru sustava Lyoness (takozvani potencijalni vjerni klijenti), smatrati „potrošačem” u smislu te odredbe, u svrhu djelotvorne zaštite potrošača, unatoč ugovornoj odredbi kojom se predviđa da se na ugovorni odnos između Lyonessa i klijenta isključivo primjenjuje švicarsko pravo neovisno o klijentovu prebivalištu?

2. Treba li članak 2. točku (b) Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima tumačiti na način da se „potrošačem” u smislu te odredbe može smatrati osoba, koja je s prodavateljem robe ili pružateljem usluga sklopila ugovor koji ima dva cilja, odnosno [kad se] ugovor sklapa u svrhe koje su djelomično obuhvaćene komercijalnom, gospodarskom ili profesionalnom djelatnošću te fizičke osobe, a djelomično nisu obuhvaćene tom djelatnošću, i komercijalni, gospodarski ili profesionalni cilj te fizičke osobe nema odlučujuću važnost u općem kontekstu ugovora?
3. U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno navedeno pitanje, koji su glavni kriteriji koje treba primijeniti kako bi se utvrdilo ima li komercijalni, gospodarski ili profesionalni cilj te fizičke osobe odlučujuću važnost u općem kontekstu ugovora?

Navedene odredbe prava Unije

Ugovor o pristupanju Republike Bugarske i Rumunjske Europskoj uniji.

Članak 2. i članak 19. stavak 1. UEU-a.

Članci 3. i 6. Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I).

Članci 1. do 3. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (u daljnjem tekstu: Direktiva).

Navedene nacionalne odredbe

Zakon br. 193/2000 o nepoštenim odredbama u ugovorima sklopljenim između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača kojim se prenosi Direktiva: članci 1. i 2. te članci 4. do 7., konkretno članak 2. stavak 1. u kojem se „potrošač” definira kao svaka fizička osoba ili skupina fizičkih osoba povezanih u udruženje koja na temelju ugovora obuhvaćenog područjem primjene tog zakona nastupa za potrebe izvan okvira svoje komercijalne, industrijske, proizvodne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti.

Zakon br. 296/2004 o Zakoniku o zaštiti potrošača: članci 1. i 3. te članci 75. do 81., konkretno točka 13. Priloga tom zakonu u kojem je definicija „potrošača” jednaka definiciji iz Zakona br. 193/2000.

Zakon br. 134/2010 o Zakoniku o građanskom postupku: članak 205. kojim se konkretno propisuje da tuženik u odgovoru na tužbu može isticati postupovne prigovore; članak 237. kojim se određuje da kako bi pripremio raspravu o meritumu, sud treba odlučiti o prigovorima koje su istaknule stranke ili koji su istaknuti po službenoj dužnosti; članci 251. i 255. kojima se propisuje da ne postoji obveza dokazivanja činjenica s kojima sud treba biti upoznat po službenoj dužnosti, odnosno da sud može odlučiti da nije potrebno dokazivati općepoznate i neosporive činjenice, kao i članci 466., 476., 479. i 480. kojima se uređuje žalbeni postupak koji dovodi do novog postupka o meritumu u pravnom i činjeničnom pogledu.

Kratki prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Judecătoria Slatina (Prvostupanjski sud u Slatini) odbila je 9. prosinca 2020. tužbu koju je tužitelj OZ podnio protiv tuženika Lyoneess Europe AG i kojom je tražio da se, na temelju Zakona br. 193/2000, utvrdi nepoštenost određenih ugovornih odredbi sadržanih u Općim uvjetima ugovora i njihovim prilogima, pri čemu je tražio da se protiv tuženika pokrene postupak u mjestu sjedišta društva myWorld Retail Services SRL (prethodno SC Lyoneess Romania SRL).
- 2 Taj je sud, u skladu s Općim uvjetima ugovora, smatrao da je tuženik sa svojim partnerima međunarodna kupovna zajednica u okviru koje se sudionicima nudi mogućnost da na temelju zajedničke kupnje i povoljnih uvjeta ostvare prihode u obliku povrata za kupnje, naknada i drugih pogodnosti. Roba i usluge kupuju se izravno kod trgovaca koji su u ugovornom odnosu s tuženikom.
- 3 Na taj način vjerni klijent ima pravo sudjelovati u kupovnoj zajednici koju je osnovao tuženik, pri čemu se može koristiti povoljnim uvjetima kupnje u obliku povrata, naknada i drugih smanjenja cijena koje su posredstvom tuženika odobrili trgovinski partneri, dok su tuženikove usluge praktički ograničene na posredovanje i, djelomično, na izračun usluga svakog trgovinskog partnera, kao i na naručivanje bonova za kupnju Lyoneess koji omogućuju kupnju robe i usluga kod trgovinskih partnera.

- 4 Uzimajući u obzir da utvrđivanje nepoštenosti određene odredbe zahtijeva, među ostalim, da podnositelj prigovora ima svojstvo potrošača i analizirajući Opće uvjete ugovora iz 2009., taj sud smatrao je da ugovor nije sklopljen između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga jer si stranke, na temelju kupovne zajednice, međusobno osiguravaju naknade, smanjenja cijena i druge pogodnosti. Stoga se ugovor ne može ispitati s obzirom na Zakon br. 193/2000 jer tužitelj ne ispunjava uvjete kako bi ga se smatralo potrošačem.
- 5 Judecătoria Slatina (Prvostupanjski sud u Slatini) također je utvrdila da ne postoje dokazi da je društvo myWorld Retail Services SRL povezano s tuženim društvom, da je prvonavedeno društvo područna jedinica tuženog društva ni da je sjedište koje se navodi sjedište područne jedinice tuženog društva te je odredila da tužbu protiv tuženika treba podnijeti u mjestu sjedišta u Švicarskoj.
- 6 Osoba OZ podnijela je sudu koji je uputio zahtjev, Tribunalulu Olt (Viši sud u Oltu) žalbu protiv presude Judecătoria Slatina (Prvostupanjski sud u Slatini).

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 7 Kao prvo, osoba OZ detaljno iznosi svoje argumente u skladu s kojima je protiv tuženika, društva sa sjedištem u Švicarskoj, pravilno podnesena tužba u Rumunjskoj, u kojoj se nalazi sjedište društva myWorld Retail Services SRL, s obzirom na to da je potonje društvo, prethodno Lyoness Romania, tuženikov zastupnik u Rumunjskoj.
- 8 Što se tiče primjenjivosti Zakona br. 193/2000, osoba OZ tvrdi da je ugovor koji je sklopila s tuženikom ugovor sklopljen između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga koji sadržava razne odredbe koje, na štetu te osobe i protivno dobroj vjeri, uzrokuju znatnu neravnotežu između prava i obveza stranaka.
- 9 U pogledu njezina svojstva potrošača u kontekstu spornog ugovora, osoba OZ tvrdi da je pobijanom presudom u građanskom postupku prvostupanjski odbio njezinu tužbu a da ni na koji način nije ispitao ili ocijenio njezine argumente koje je u tom pogledu iznijela u tužbi, što predstavlja povredu njezina prava na pošteno suđenje.
- 10 Stoga je prvostupanjski sud pogrešno smatrao da si „prethodno navedenim ugovorom, na temelju kupovne zajednice, stranke međusobno osiguravaju naknade, smanjenja cijena i druge financijske pogodnosti” i da zbog toga osoba OZ nema svojstvo potrošača.
- 11 Prema mišljenju osobe OZ, kao što to također proizlazi iz stavka 2. uvodnog dijela spornog ugovora, postojala je samo jedna kupovna zajednica u skladu s tim ugovorom i članovi te zajednice samo su trgovačka društva, odnosno društvo Lyoness Europe AG i društva partneri koja su izričito navedena u ugovoru kao trgovci i nazvana „trgovinskim partnerima”.

- 12 Osim toga, spornim ugovorom isključuje se pridruživanje kupovnoj zajednici definiranoj u ugovoru, s obzirom na to da su, kao što to također proizlazi iz članka 2. ugovora, ugovorne strane, s jedne strane, društvo Lyonesse Europe AG i, s druge strane, vjerni klijent koji je, kao što to proizlazi i iz članka 1.1, subjekt koji ima pravo sudjelovati u kupovnoj zajednici koju je osnovao LYONESS samo na način da kupuje robu i usluge kod trgovinskih partnera.
- 13 Osoba OZ ističe da se i na stranici 10. ugovora i na obrascu o pristupanju ugovoru zahtijeva potpis klijenta i da, kao što to proizlazi i iz članaka 2.2 i 2.3 spornog ugovora, vjerni klijent u skladu s ugovorom može biti i fizička osoba starija od 14 godina kao i pravna osoba. Osoba OZ tvrdi da je na temelju tih ugovornih odredbi sklopila ugovor u svojstvu klijenta, kao obična fizička osoba identificirana svojim imenom, prezimenom, osobnim identifikacijskim brojem i prebivalištem, što su identifikacijski podaci obične fizičke osobe, a ne pravne osobe.
- 14 Prema mišljenju osobe OZ, ni u jednoj ugovornoj odredbi ne navodi se da nudi uzajamne naknade, smanjenja cijena i druge financijske pogodnosti društvu Lyonesse Europe AG i prvostupanjski sud nije mogao konkretno navesti navodne naknade, smanjenja cijena i druge financijske pogodnosti koje je osoba OZ osigurala tuženiku.
- 15 Međutim, budući da je fizička osoba, osoba OZ tuženiku nije ni mogla ponuditi nikakvu naknadu, smanjenje cijena ili drugu financijsku pogodnost, jer uopće nije djelovala u svrhe povezane s bilo kojom komercijalnom, industrijskom, proizvodnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću u smislu Zakona br. 193/2002, što su djelatnosti koje se u svakom slučaju ne mogu obavljati a da se prethodno ne ishodi odobrenje i pribave mišljenja i dozvole koji se propisuju zakonom i da se ne ishodi upis ili registracija u registru trgovačkih društava.
- 16 Osoba OZ dodaje da ni prije sklapanja spornog ugovora ni tijekom njegove provedbe nije obavljala gospodarsku djelatnost u svojstvu prodavatelja robe ili pružatelja usluga u smislu Direktive ili Zakona br. 193/2000, a još manje profesionalnu djelatnost posredovanja u obliku koji je predmet spornog ugovora.
- 17 Od suda koji je uputio zahtjev osoba OZ traži da Sudu uputi zahtjev za prethodnu odluku.
- 18 Druga stranka u žalbenom postupku, odnosno tuženik Lyonesse Europe AG, kojeg u Rumunjskoj zastupa društvo myWorld Retail Services SRL (prethodno SC Lyonesse România SRL), traži da se žalba odbije.
- 19 Društvo myWorld Retail Services SRL prije svega tvrdi da iako obavlja marketinške djelatnosti i djelatnosti oglašavanja u korist druge stranke u žalbenom postupku, odnosno tuženika, ono nije tuženikova područna jedinica jer je zapravo društvo s ograničenom odgovornošću s poslovnim nastanom na području Rumunjske koje je neovisno i koje ima vlastitu imovinu te čiji su članovi društva

myWorld International Limited i myWorld Holdings Limited, oba osnovana u skladu s pravom Ujedinjene Kraljevine sa sjedištem u Londonu.

- 20 To društvo ni na koji način ne nadzire druga stranka u žalbenom postupku, odnosno tuženik, niti ono ima bilo kakvu posebnu punomoć da drugu stranku u žalbenom postupku, odnosno tuženika, zastupa pred sudom.
- 21 U pogledu merituma, društvo myWorld Retail Services SRL tvrdi da se osoba OZ ne može smatrati potrošačem.
- 22 Naime, odnos između društva Lyonesse Europe AG i članova sustava vjernosti Lyonesse, među kojima je žalitelj, jest komercijalni poslovni odnos.
- 23 U skladu s načinom rada sustava Lyonesse, žalitelj obavlja svoju gospodarsku djelatnost na neovisan i sustavan način, pri čemu kombinira sredstva svojeg društva i financijska sredstva te obavlja komercijalne djelatnosti kako bi od toga ostvario dobit u obliku pasivnog prihoda.
- 24 Uključivanje u program vjernosti Lyonesse je besplatno, a za djelatnost koju nakon toga obavlja član u okviru sustava nije potrebno platiti nikakav iznos. Stoga ugovorni odnos između Lyonessovih članova i druge stranke u žalbenom postupku ne podrazumijeva nikakve troškove jer se ne može procijeniti nikakva moguća šteta prouzročena članu. Novčani iznosi koje su članovi uplatili predstavljaju predujmove za njihove buduće kupnje, a njihova je jedina obveza da te iznose upotrebljavaju preko programa vjernosti, odnosno da svoje kupnje obavljaju kod Lyonessovih trgovinskih partnera. Naime, predujmovi za kupnje ne predstavljaju protuvrijednost (cijenu) robe ili usluga koje je Lyonesse isporučio ili pružio.
- 25 Članovi kupuju robu i usluge izravno kod trgovinskih partnera društva Lyonesse Europe AG, tako da pravni odnos izravno nastaje između tih trgovinskih partnera i članova sustava Lyonesse.
- 26 Djelatnost koja se obavlja u okviru sustava vjernosti Lyonesse ne podrazumijeva proizvodnju, uvoz ili prodaju robe koje za članove sustava Lyonesse obavlja druga stranka u žalbenom postupku. Sustav vjernosti Lyonesse, zajedno s njegovim članovima, čini kupovnu zajednicu čija je svrha ostvarivanje uzajamnih pogodnosti. Žalitelj se koristio pogodnostima koje ima član sustava vjernosti Lyonesse i koje se sastoje od povrata za vlastite kupnje, pogodnosti koje se proširuju na člana za kupnje koje ostvare svi preporučeni članovi – prijateljski bonus – i pogodnosti povezane sa statusom partnera.
- 27 U trenutku sklapanja ugovorâ žalitelj je djelovao u svrhu obavljanja djelatnosti koje stvaraju dodatne i pasivne prihode, a ne u svrhu dobivanja običnih popusta.
- 28 Društvo myWorld Retail Services SRL tvrdi da u skladu s ugovorom „svaki klijent ostvaruje pogodnost u obliku „novaca za svaku kupnju” i svakoj osobi koja je zainteresirana za tu gospodarsku djelatnost nudi se mogućnost da si na temelju

aktivnog marketinga, koje se sastoji od preporuka, osigura dodatan prihod i da razvija tu djelatnost sve dok ne postane glavna profesionalna djelatnost” i da se „[...] sam klijent mora pobrinuti za oporezivanje ostvarenih zarada i provizija, za plaćanja potrebna za doprinose za osiguranje kao i da osobno pravodobno podnese druge popratne dokumente; [u] tu svrhu klijent nadležnim poreznim tijelima u zakonskom roku dostavlja izjavu 201, „izjavu o inozemnim prihodima, kôd 14.13.01.13/7””.

- 29 Osim toga, pravomoćnom presudom Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu, Rumunjska) iz 2014., u kojoj se odlučivalo o postupku koji je pokrenuo član sustava Lyonesse, već je utvrđeno da članovi sustava Lyonesse imaju svojstvo trgovaca. U istom je smislu presudio Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu, Rumunjska) u jednom drugom postupku iz 2016.
- 30 Što se tiče zahtjeva za prethodnu odluku, društvo myWorld Retail Services SRL tvrdi da se ne treba obratiti Sudu jer je, prije svega, tuženik, odnosno druga stranka u žalbenom postupku, švicarsko društvo i, podredno, cilj tog zahtjeva bilo bi zapravo odlučivanje o meritumu predmeta.

Kratki pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 31 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da kako bi se utvrdilo je li određena ugovorna odredba nepoštena, konkretno treba ispitati ima li tužitelj svojstvo potrošača.
- 32 Taj sud dodaje da se u Direktivi ne pojašnjavaju vrste ugovora na koje se ta direktiva primjenjuje, nego se oni definiraju s obzirom na svojstvo ugovornih strana, ovisno o tome djeluju li te ugovorne strane u okviru svoje profesionalne djelatnosti, s obzirom na to da se sustav zaštite koji postavlja Direktiva temelji, kao što to također proizlazi iz presude od 30. svibnja 2013., Asbeek Brusse i de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341), na ideji da se potrošač nalazi u podređenom položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga, kako u vezi sa sposobnošću pregovaranja tako i u odnosu na razinu informiranosti, što ga navodi na prihvaćanje uvjeta koje je prethodno pripremio prodavatelj robe ili pružatelj usluga a da nije moguće utjecati na njihov sadržaj.
- 33 U okviru ove tužbe Tribunalul Olt (Viši sud u Oltu) analizu treba izvršiti u dvije faze, odnosno treba ispitati ima li tužitelj svojstvo potrošača i potom odlučiti o pravu koje se primjenjuje: ili švicarsko pravo ili rumunjsko pravo u koje je prenesena Direktiva 93/13/EEZ. Tek nakon toga taj sud, ovisno o odgovoru Suda, može ispitati sadržaj odredbi koje su se osporavale kao nepoštena.
- 34 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, osoba OZ ima svojstvo potrošača iako dobiva trgovinske popuste od određenih trgovaca koji su u ugovornom odnosu s drugom strankom u žalbenom postupku, odnosno tuženikom. Ono što je važno jest da je ta osoba strana ugovora u okviru kojeg djeluje u svrhe koje nisu

obuhvaćene područjem njezine komercijalne, industrijske, proizvodne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti.

- 35 Osim toga, ugovorna odredba kojom se primjenjivim proglašava švicarsko pravo također se može analizirati s obzirom na njezinu moguću nepoštenost.

RADNI DOKUMENT